

ՕՐԱԳԻՐ ԶՄԻՒՌ ՊՆԵԱՑ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ

ԶԱՐԴՈՒՄՆԱԴԱ • 29 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐԻ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

Հոռմիկառավարութեան և Գաղղիսյ տէրութեան մէջ եղած քաղաքական յարաբերութիւնները երթալով շատ կը ցրտանան և ծանր կերպարանք մը ստանալու վկայ են : Արքազանքահանայտվետին Կարողէն Երրորդին դէմունեցած գանգատները յայտնի են . զորո ու շագիր ընթերցօք բացայալու կը տեսնէ պապական վերջին ատենախօսութեանը մէջ , որ լրագրոյս միջոցաւ հրատարակուած է . Հոռմի տրաքունիքը առաւելապէս Գաղղիսյ կառավարութեանը դէմքան թէ Աարտենից դէմզայրացեալէ ՚ի մասին դժբաղդ դէպբերուն օրոց են . Թակայ եղաւ հո ոմէ ական վիճակը Քանդք առանց Թոյլտուութեան Գաղղիսյ կայսեր , անհնար էր որ Աարտենից զօրաբանակը Համարձակէր տրշաւել քահանայապետական երկրին վերայ և ամբել անոր : Այս Ճշմարտութիւնը յայտնի ըլլալով ամենուն չե մանաւանդ եկեղեցական գաստոն , դաշտնի գրգռութիւն մը Ժամանակէ մը ՚ի վեր կը տիրէր Գաղղիսյ կղերին մէջ , որ՝ առաջնորդութեամբ և պաշտպանութեամբ Խարիզի մէջ նստող պատուիան նուիրակին . կաշխատէր և ամեն ապօքինուուր միջոցները ՚ի գործ կը գնէր ատելի և դատապարտելի ցուցընելու . Գաղղիսյ կառավարութեան ընթացքը նկատմամբ Հոռմի գործոց , Այս գրգռութիւնը՝ սակաւառ սակաւ երդ մնակցութեան և դաւակցութեան մը վկանգաւոր կեապարանքը ստանալով՝ Կարողէն Երրորդ՝ քաղաքական կերպին մը , հրաւիրեց զնուիրակին Պապին դդեռապատիւ Աարքոնի արքեպիսկոպոսը որ Փարքին շուտով մէկնի :

Իրաւ է որ Մօնթեռ օրտագիրը ուրիշ կերպիւ
ներկայացուց այս գործը հասարակութեան առ.
ջե . այսինքն ըստու թէ , ովարքը լական նուիր.
ըակը պարտաւորուելով Հռոմ երթաւ քանի
մը շաբթուան համար , պատիւ ունեցաւ , ըստ
խնդրոյ իւրոյ չ , ներկայանալու օգոստափառ
կայսեր և իւր յարդանքը մատուցանելու . ա.
նոր . . սակայն ստոյգը այս է որ Պապին նու իրա.
կին պարզոպէս ճամբայ տրուեցաւ որ . Փարփ.
զէն ելլէ երթայ :

Վաստակըին երեմանց , Հառմի վիճակը գունուող 25 հաղար գաղղիացի զօրքը պաշտպանութիւն մը կը համարուին վասն աղատութեան սրբազն Պատին . սակայն ըստ ումանց . յիշեալ զօրքը՝ կերպիւմը , կալսհաւոր ըրած են զբահունայապետը Հուսոմի վիճակին մէջ . ուսկից պիտի չկրնայ դուրս ելեւ բայց միայն Պաղպիայ երկիր մը երթալու համար՝ ուղեկցութեամբ գաղղիացի զօրագնդա :

Իտալիոյ գործքերը սովորական յաջողութեամբ կը յառաջադ իմեն և այս թերակրպաւոյն զանազան կառավարութեանց կմիւռութեանը թիւնը օր ըստ օրէ հաստատուելու միայ է : Ա իրթոր կամանուել թագաւորը ջերմեաւնդ ոիրով կ'ընդունուի Երկու գ Աիկիլիսյիշը ըլնակիչներէն : Եորին վեհափառութիւնը ամսայս՝ 16—28ին փառաւոր հանդիսիւ սիտի մըտնէր Եաբոլիի մայրսքաղաքը ։ օրուն բնակիչները միակամ համաձայնութեամբ հաւանութեան քուէ տուին վասն միաւորութեան այս թագաւորութեան ընդ Աարտենիոյ տէրութեան : Եաբոլիի թագաւորը՝ իւր ոյժապու միջնակին

օգնութիւն մը դա

այսի մէջ գումարուած լինապետաց
ժողովյան դատաստանին ց լիշտակագրով
մը , զոր Եւրոպից միւս տէրութեանց ևս յու-
ղարկեց : Այս լիշտակագրովն մէջ Սորին վե-
հափառութիւնը կը բողոքէ ընդէմ՝ յարձակ-
ման իւր տէրութեանը վրայ ՚ի կողմանէ կա-
րիպալտեան կամաւոր զինուորաց և Արտենիոյ
կանոնաւոր զօրաց . իւր ժողովադեան զինքը թող-
տալուն պատճառը՝ դաւաճանութիւնն է կըսէ .
մէծ տառապանաց մէջ գտնուիլը կըյայտնէ և
կաշխատի հաստատելու թէ ՚ի մէջ պատճառաց
իւր անկման և վտանգաց որ կըսպառնան թա-
գաւորական միւս աթուոց , համերաշխութիւ-
մը կայ , այսինքն ըսել կուզէ որ , եթէ այսօր
չէք օգներ ինձ իմ ժողովադեանս դէմ , վաղը՝
ձեր հպատակները ևս այս օրինակէն քաջալեր-
ուելով՝ ձեզի դէմ պիտի ապստամբին : Բայց
իրենց ժողովադներէն պատուեալ և սիրեցեալ
թագաւորները այսպիսի վախ մը չեն կրնար ու-
նենալ տմենեին . այլ ընդ հակառակին տնօնց
սիրոյն և համակրութեան զօրութեամբն է որ
իրենք ևս հզօր ևանցաղթելի են , և ոչ թէ օտա-
րական շահատանդիր զինուորաց օգնականութը :

Ա արշաւիայի լինապետական խորհրդակցու-
թիւնը ամսոյս 14—26ին լմնաւ . և թէ պէտ
տակաւին հաւասարի տեղեկութիւն մը չունիմը
անոր մէջ եղած որսչմանցը վրայօք , այսու ամե-
նայինիւ , ըստ երեմանց . վախնալու բան մը չկայ
՚ի մասին Եւրոպից ընդ հանուը խաղաղութեր :

ՀԱՐՈՒՆԱԿՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԵՐՋ

Պատրիարքական տառենախօսութեան որ ՚ 16 28 Սեպտեմբերի
(ՏԵՂ. ԼՐԱԴՐԱՆ ՆԱԽԾԱՐԱԿ ՌԴ-Ը)

Վյահին արժանաւոր գովիթստներ կուտամբ
մեր զօրաց վերին հրամանատարին, պաշտօնա-
տարաց և զինուորաց, որոնք չըրտպատեալ ըլ-
լուղի այս թշնամոկան և չտնակեռունելի արշո-
ւանքէն, քաջութեամբ մարտնչեցան անհա-
ւասար զօրագիներով վասն սիրոյն Կոտուծոյ
և ՚ի պաշտպանութիւն Եկեղեցւոյն, առաքելո-
կան Թոռոսյն և արդարութեան, հաղիւ թէ
կրնամբ մեր աշոց արտասուբը բռնել, գիտնա-
լով թէ որքան քաջ զինուորներ և մասնաւ անդ-
երեւելի երիտասարդներ, որոնք կրօնի ազնու-
անակ ու առնեն նոր առաջնորդութիւն մ

ակաս զդացմունքը շարժեալեկիծ է ին ՚ի պաշտամանութիւն և կեղծ գույն քաղաք ։ կան չսկզբանցը զոհ եղան այս անփրառ և անագործ յարձակմանը ։ Ոեր սրտին ծայրագայն, ցաւ պատճառածը այն է որ անոնց գերդաստանները սաստիկ տիրութեան և սգոյ մէջ մնացած են ։ Եցէթէ կարող ըլլայինք մեր միսիթարական խօսքը բավթ անոնց չարտասութք դադրեցընել ։ Այսուամենայնիւ վստահ եմք թէ անոնց ցաւոցը պըզտիկ թեթեռթիւն մը, պղտիկ միսիթարութիւն մը պիտի չըլլայ այս խիստ պատուաւոր յիշու մը զոր կընեմք վասն հանգուցեալ որդւոց և աղջականաց նոցտ, ՚ի յիշատակ հաւատայ, բարեպաշտութեան և սիրոյ շքեղ օրինակին զորտուին մեզ, և հաւատայ սուրբ Յթոռապին, ՚ի ներկայութեան քրիստոնեայ աղդաց և ՚ի յաւիտենական գովիստ իրենց անուանց ։

Այս, քաջայսո եմք թէ անոնք ամենքը որ փառաւոր մահաւամբ մը մեռան ՚ի պաշտպանութիւն և կեղծ ցւոց, պիտի վայելին այն յաւիտենական գովիստ անուանց ։

Հայոց ցինք յամենաբարի և յամենամեծ Աստուծոյ և զոր պիտի չգագարիմք եղբէք ՚ի խընդրելց ՚ի նմանէ : Այս տեղ կը պարտաւորիմք մի և նյժն գովինանելը տալ մեր սիրելի որդւոց այսինքն նահանգաց կառավարչաց, և յատկապէս Ռւբագինոյի, Բեզզարօյի և Աբովէթի կտուա

Հարչուց , որ այն ժամանակաց տրտմալի պարագ դաշից մէջ , հաստատամութեամբ և . յաջող զակութեամբ կատարեցին իրենց պաշտօնը :

Իայց , մեծարոյ եղաբբ , ովկ կրնայ երեք առանց սրտմութեան առանել նշանաւոր լրբա ութիւնը և զկեղծաւորութիւնը , որով այս եզրունակործ յափշտակիցները , իրենց յայտարարութեանցը մէջ , չեն զախնար ծանուցանելութէ մեր նահանգաց և ուրիշ իտալական երկիրաներուն մէջ մտնելուն պատճառը ուրիշ բան չերայց բարյական կարգադրութեան սիլլուսնուը վերականգնագործել անոնց մէջ : Աւ այս յանդուգն ասութիւնը այնպիսի անձինքներէ | կը հրատարակուին ովքանք շատոնցմէ ՚ի վեր շարունակ պատերազմը ընելով ընդդէմ կաթոլիկ եկեղեցւոյն և ընդդէմ անոր պաշտօնէից և սահմանադրութեանցը , և յայտնապէս արհամարհելով եկեղեցական բանագանքը , համարձակեցան ՚ի բանտգնել հռովմէական առւրբ եկեղեցւոյն գլխաւոր կարգինալները , եպիսկոպոսներ և ուրիշ եկեղեցական և բարձրաստիճանն անձինքը , համարձակեցան արտաքսել կրօնական գերգառութաններուն , յաշխոտկել եկեղեցւոյն ստացուածքը և աւար հորկանել ու քանդել սուրբ Վանուցն քաղաքական ժառանգութիւնը : Աւ միթէ բարոյական կարգադրութեան սկզբունքները այնպիսի անձինքներէ կը վերահաստատուին որոնք ամեն կերպ մոլար վարդապետութեանց համար հրապարակական գպրոցներ և մանաւադ բողանուցներ կը հիմնեն . որոնք գարշելի գրուածներով և գարշելի թատրերգութեամբ ըստ ջանանիւանել և հալուծել զամօթիսածութիւն , զհայմեսութիւն , զպարկեշտութիւն և զառաքենութիւն , նմանապէս կը ծաղկեն կը նախատեն մեր աստուածային կրօնին սրբազն խորհուրդները , անոր պատուիրանքները և սահմանադրութիւնները այլ և անոր սրբազն պաշտօնեայները , անոր արտարողութիւնները , վերջապէս կը ջանան ջնջել աշխարհիս մէջ որ և իցէ արդարութեան գաղափարը , և կրօնի ու քաղաքական ընկերութեան հիմունքը միանդամայն տապակութանական կանոնական աշխատանին :

Եյս անիբաւ . թշնամական և սոսկալի արշալ
ւանիքին և այս լափշտակութեանը մէջ , որ
՚ի գործ դրուեցան իսպատենիոյ թագաւորէն
և իւր կառավիրութենէն ՚ի վնաս սուրբ Վթո-
ոյն և մեր տերութեանը՝ ընդգէմ ամէն օ-
րինաց՝ արդարութեան և այս զերական իրաւանց
ազդաց , այս պարտգայիո մէջ կըսեմ . չմոռնա-
լով մեր պարտքը . նորէն կը բարձրացնեմք մեր
ձայնը ամենայն զօրութեամք ՚ի մէջ ձեր շքե-
ղափայլ ժողովոյն և առաջի բոլոր կաթոլիկաց
աշխարհիս , յստու լով ամենուն թէ կը մեր-
ժեմք բոլոր մեզապարտ և որբասկիլդ անիրա-
ւութիւնները այս թագաւորին և այս կառա-
ւարութեան , կը դաստապարտեմք զանոնք կեր-
պապէս , և հրապարակաւ կը ծանուցանեմք թէ
կատարելապէս անվաւեր և ընդունայն են անոնց
ամէն ըրածները , և միանգամայն կը պահան-
ջեմք հռովմէտական եկեղեցւոյն . քաղաքական
ժառանգութեան , ամբողջութիւնը , իւր կայ-

կաց կը վերաբերին և երբէք պիտի չ'առդա-
բիմք այս պահանջմունքը ընելէ :

Եյու ամեն այնիւ չեմք կրնար ծածկել մեր
դառն տիրութիւնը, մեծարոյ եղացրք, թէ
՚ի մէջ արս եղեռնական և ամբարիշոյ յարձակ
ման, ստիպեալ եմք դրսէն օգնութիւն խնդ-
րել, ՚ի պատճառս դժուարութեանց որ երեան
ելան։ Կատ աղէկ գիտէք զիսստումները օգնու-
թեան զոր լշրապիյ ամէնէն զօրաւոր վեհա-
պէտներէն մէկը հետզհետէ ըրաւ մեզ։ Այսկայն
մինչդեռ այս խոստմանց արդիւնքը կ'սպասեմք
երկար ժամանակէ ՚ի վեր, սաստիկ տագնապի
և խռովութեան մէջ մնացած եմք երբ կը
տեսնեմք որ գարշելի յափշտակիշները և իրենց
կուսակիցները կը յառաջանան մեծ վատահու-
թեամբ, հաւաստի ըլլալսլ. թէ ոչ ոք օգնու-
թեան պիտի չ'գայ մեզ և անոնց դէմ պիտի
չ'մարտնչի։

Այս չարութիւնը և յանդգնութիւնը այն
աստիճան հասաւ, որ Վարտենիոյ զօրաբանակիմն
զինուորները յառաջանալով գրեթէ մեր սկրե-
լի մայրաբաղաքին պարսպացը ներքեւ, ամէն
հաղորդակցութիւնները արգիլուեցան, հասա-
բակաց և մասնաւոր գործքերը վնասուեցան,
փոխադրութեան միջոցները խափանուեցան,
և որ աւելի ծանր ու ցաւալի է, տիեզերական
եկեղեցւոյն քահանայապետը և վեհապետը
վշտալի գժուարութեան մը մէջ մնաց ՚ի մասին
կարգադրութեան նաև կրօնական գործոց. ըստ
որում հաղորդակցութեան ձանապարհները երկ-
րագնուոցս զանազան մտանց հետ, շատ սեղ-
մեալ են: Վասն որոյ, մեր անձկութեանը մէջ
և իրաց այս աստիճան վտանդաւոր վիճակին
մէջ կը հասկընաբ գիւրաւ, մեծարոյ եղանակ,
թէ պարտաւորեալ եմք, ընդգէմ մեր կամաց
խորհրդակցիլ յարմար միջոց մը գտնելու՝ առ-
ի պաշտպանել մեր իշխանական արժանաւորու-
թիւնը:

Խերայ այսր ամենայնի , նախ և յառաջ կը
ցաւ իմբ անմիջամբութեան վիասսակար և աղետալի
սկզբունքին վրայ որ շատ ժամանակ չկայ , հրա-
տարակուեցաւ ՚ի տէրութեանց՝ ոմանց՝ թոյլ-
տուութեամբ ուրիշ տէրութեանց և ՚ի գործ

罪犯也犯規制罪犯也犯規制罪犯也犯規制

$\mathbf{U}_2 \mathbf{L}^{\text{max}} \mathbf{L}^{\text{min}} \mathbf{L}^{\text{max}} \mathbf{L}^{\text{min}} = \mathbf{U}$

Վեք ոչ լինիմբ փաստաբան ընդդէմ նպաստից որք ունին զդիտումն բարերարական . այլ չկարեմք փակել զաքս մեր ընդհանուր , այն է աղդային լինասուն ծագելոյ տիրապէս յայսմանընտիր եղանակէ բաշխելոյ ողօրմութիւն աղքատաց որ աներկբայապէս կազդոյր է և քաջալերիչ յօյժ ունակութեանց սպարապէրդաց և դատարկասիրաց : “ Ուեւ որ ոչն կամիցի գործելեւ կերիցէ մի՞ն , ասէ Առաքեալին որ աւանդէ մեզ զամենայն խրատս բարիս և բարոյականս : Բայց ոչ անդէպ համարիցի բաղդատել զաշխարհացչիկ մուրացկանս մեր այնմանըդ և թափառիկ կարգի մարդկան որք սփռեալութեալութ ուսպան և յԱսիտ՝ տանին զանուն Գիդրիք (Gypsy) :

Արբազան զգօն առաջնորդ մեր որ ՚ի Տուղարքավաճակ խելամտեալ չարեաց այսպիսի գատարկաց մոլ անհատից որ շրջին յաշխարհէ յաշխարհ ձորձիւ աղքատին ՚ի տատրել ինքեանց զգթութիւն ազգայնոց, սոլորակոն արթնութեամբ իւրով զամենայն բարեկարգութեանց և վայելութեանց, փոյթ յանձին կալաւ գիր առնել ըստ ժամաւ յիւրաքանչիւր քաղաք, վիճակի իւրոյ ՚ի չնդկաստան և այսր, ՚ի զգուշացուցանել զբարեմիտ ժողովուրդս ՚ի տալայդպի եաց ընդունելուի և քաջալերսութիւն . բայց եթէ ունկնդիր լեալ էր մերոցս պատկառել խրատու արժանամեծար Հօրն, երկրորդ և երրորդ արշաւանք Ոսկան Արքիային անշուշա ոչ հասանէին անդը խորամանկ նպատակի նորա

¶ 860 լատիոյս նախլնթոց թիւը :

կը դրուի յայնմ իսկ պարագայի յորում անիրաւ
յարձակում մը կըլլայ մէկ կառավարութենա

Ընդգեմ ուրիշ կառավարութեան մը , և այ
կերպիւ , կերեի թէ այս սկզբունքը կը վա-
երացընէ անպատճուի մը և հրաման մը յարձա-
կելու ՚ի վերայ իրաւանց այլըց և ջնջելու զա-
նոնք , նմանապէս քանդելու ուրիշն ստացուած
քը և իշխանութիւնը անդամ ընդգեմ աս-
տուածային և մարդկային իրաւանց , ինչպէս կը
տեսնեմք պատահիլ այս սոսկալի խռովութեանը
մէջ : Եւ զարմունապէն այն իսկ է , որ միայն Սար-
տենիւ ու տուեալ է ար-
համւ հսկողունք՝ մը
ըստ ՚ինը զինուորա-
կան ոյսւթեան բովան-
դակ Աւուն Յնը . ստես կը մնայ , կը
համարձակի արշաւել ուրիշ տէրութեանց վը-
րոյ և կարտաքսէ անոնց օրինաւոր վեհապետ-
ները : Յորմէ յառաջ կուգայ այս վեասակալ
անտե զրութիւնը թէ օտար տէրութեանց միջա-
մտութիւնը ընդունուած է միայն ապստամբու-
թիւն գրգռելու , և անոր , օգնական ըլլալու
համար :

Այս բանէն կըծագի նաև մեզի համար վայելու չու չպատճառ մը հրաւիրելու հարովից ամեն վեհաբետները ՚ի կրաքալ խոհեմութեամբ երենց իմաստուն ժողովոց մէջ թէ որշափ չարեք և և ի՞նչ չարեք կը դիզուին այս գէնպին մէջ որուն վրայ կը ցաւիմք : Եւ սառուդիւ այս գործը ուրիշ բան չէ բայց միայն այլանդակ դրժողութիւն մը որ կը կատարուե ընդդէմ տիեզերական իրաւանց ազգաց : Աև եթէ կատարարելապէս չարդիլուիք, ամեննեին հաստատուն և ապահով պիտի չժողով օրնիշէ օրինաւոր իրաւունք : Այլև այս գործը՝ ապատամ բութեան սկզբունք մընէ, որուն՝ վարտենից կառավարութիւնը խայտառակաբար կը հետեւի, և գիւրին է իմանալ թէ օրբառու ի՞նչ վրանգ-

ներ կը պատրաստուին ամէն կառավարութեանց
համար , և ի՞նչ դժբաղզութիւններ պիտի ծա-
գին անոնցմէ ՚ի վիաս քոլոր քաղաքական ըն-
կերութեան , վասն զի այս կերպիւ ճամբաց
մը կը բանան աղետայի հասարակականութեան

(Communisme) : Ապրունից կառավարութիւնը, իւր այժմեան բնթացքովը, սուբի տակ կառնու օրինաւոր գաջնադ բա թիւնները որոնք կը պահանջեն որպէս զի քահանայատետական վիճակ, նմանապէս ։ Եւ ըսպիս ուրիշ տէրութեած տմբողջութիւնը անվնաս սլահուի, հաստատուի և ասպահովութեան մէջ գրուի։ Եիշեալ կառավարութիւնը բռնաբար կը կործանէ այն տէրութիւնը՝ որ, աստուածային Նախանամութեան մասնաւոր մէկ խորհրդովը, չորսի քահանայատետին արուեցաւ, որպէս զի կարող ըլլոյ կատարեալ աղատութեամբ ՚ի գործ գնել իւր առաքելական պահուածոնը տիեզերական եկեղեցւոյն մէջ։ Եյս աղատութեանը համար պէտք է որ բոլոր վեհապետները մասնաւոր խրնասմբ ունենան, որպէս զի քահանայապետը են թակայ չըլլայ որ և իցէ քաղաքական տէրութեանը մը ազգեցութեան և մղողութեանը, և միայնդամայն կարող ըլլայ հոգալու ՚ի վերահսկե որպէս իւրաքանչյուր թեան կաթոլիկաց որ կը բնակին ՚ի վիճակունոյն վեհապետաց։

Ուրեմն բոլոր լվէ հապետ իշխանները պէտք է
որ համոզւած ըլլ ան թէ մեր դատը և մեր օ
գուտը յայտնի կերպիւ միաւորեալ է իրենց
օգտին հետ, և մեզ նպաստամատոյց ըլլալով՝
պիտի հսկեն հաւասարապէս ՚ի վերայ պահպան
նութեան իրենց և մեր իրաւանց։ Վ ասն որպէս
մեծ վատահութեամբ կը յօրդորեմք և չ'արաւ
չեմք զնուա որ թե և թիկունք ըլլան մեղ՝ իրենց
կացութեանը և պատշաճողութեանը համեմատ։
Չեմք երկը այլիր թէ չկաթօլիկները, վեհապետք
և ժողովուրդը, պիտի միաւորեն չ'ջանքերնին և
ամէն շարժումնին ու իրենց հասարակաց ձեռն
տուութեամբը պիտի փութան նպաստամատոյց
ըլլալու և պաշտպանելու Աստուծոյ բոլոր հօգ
տին հովիւը և հայրը, որուն վրայ յարձակած է
վատթարացեալ որդի մը իւր հայրապան գէնէ
քամբ։

՚այց, ինչպէս գիտեք. մեծարոյ եղբարք,
մնը առաջին լցուը առ. Աստուած է, որ մեր
օգնական և ապաստանն է ՚ինեղութեան մե-
րում. որ կը վիրաւորէ և գարման կը մատու-
ցանէ, որ կը հարկանէ և կը բժիշկ, որ մահ

Τοι γενικώς οι ημέρες της απόφασης της Βρετανίας να διατηρήσει την παραδοσιακή της στάση στην πολιτική της σχετικά με την Ευρωπαϊκή Ένωση, έχουν επηρεαστεί από την παραπομπή της Βρετανίας στην Ευρωπαϊκή Κοινότητα, η οποία έγινε στις 1η Ιανουαρίου 1973. Το Σάββατο 14 Ιανουαρίου 1973, η Βρετανία έγινε η 9η χώρα που συντάχθηκε στην ΕΕ. Η πρώτη σύνοδος των Υπουργών Εξωτερικών της ΕΕ έγινε στην Αθήνα στις 15 Ιανουαρίου 1973.

Եալլքագու կուլզ է յասնայմբ :

Սոածադիմութիւնն ամենայն աղջի կախի ՚ի
լուսաւորութենէ նորա ուսամամբը և հրահանգօք
և աղջ քան զաջու թէ դտանի գերազանց Աւ
երջանիկ , ունի զծագումն յայսոցիկ պատճա-
ռաց : Իսկ առ մեղ , անկելցոց միմիայն հնա

կուտայ և կը կենդանացընէ , ՚ի գերեզման կը
տանի և կը յարուցանէ : Վասնօրոյ կատարեալ
հաւատով և ամենայն խոնարհութեամբ չ'ա-
գարիմք մեր ջերմեաւանդ աղօթքը մատուցնե-
ուս անօր , նախ սլաշտպանութեամբ ամենա-
յսուը մօրէ լրտուծոյ անարատ կուսին Վարիա-
մու և բարեխօսութեամբ ամեներանեալ ա-
ռարելցին Պետրոսի և Պօղոսի , որպէս զի իւր
աջըն դօրութիւնը յայտնն լուլ՝ խորակէ զի՞ը
սպարտութիւնը իւր թշնամեաց , հալածէ մեր
վրայ յարձակողները . և խօնարհեցընէ ու ջախ-
ջախէ բոլոր թշնամինեւը իւր ուուրը եկեղե-
ցւոյն , վերջապէս իւր շնորհաց ամենատերազով
դօրութեամբը , զգաստացընէ և զվացընէ բոլոր
յանցաւարաց միբանքը , ու մեր աւորը մայր
եկեղեցին շուտով ուրախ ըլլայ և սերկափ ա-
նոնց ամենացանկալի գարձոր տես սնեցով :

U-սպրինգս բաշխություն-լին-հա:

Յայտնի է որ Աւտորիսյ տերութիւնը զանազան թագաւորութիւններէ և զանազան աղքերէ բացիկացեալ է, ինչպէս են Հունգարիա, Բոլոնիա, Պոհեմիա, Վորավիա, Վենետիկ և այլն և այլն : Վիճեւ ցայսօր աւտորիական կառավարութիւնը ամէն կերպիւ կ'աշխատէր՝ այս բոլոր աղքերը միաւորելու, Աւտորիսյ յատու կեղած օրինադրութեանց ներքեւ դեմքու և կերպունական իշխանութեամբ մը կառավարելու զամէնը, անոնց իւրաքանչիւրսյն աղքային օրէնքները և արտօնութիւնները վերցընելով :

Ըստ կերպ կառավարութիւնը, որուն նպաստակն էր իւրաքանչիւր ժողովութեան իւրագլացմունքը ջնջել, պատճառ առուաւ իրաւացի գանգատանաց, գրգռութեան և ազգի ազգի խորոշութեանց. որոնք ժամանակ առ ժամանակ ծանր հետեւթիւններ ունեցան. Աւատրիսյ վեհափառ կայսրը, ցանկալով գարուս աղօտասիրական ոգեսցին համեմատ ընթանալ, ինքնալօժար կամքը հաձեցաւ այս օրերս իւր յատակ հրովարտակաւ

անդք վասն կատարեման գաստիւրակութեան հոց
ցա , որովեւ ըստ կարի ընծայել նպաստ հաս-
տառութեանն այնմիկ :

Վշտական է խափահաւմն վարժարանիդ ոչ վասն
իւր և եթ ինքեան , այլ և քանզի ընդ պաշտ-
պանութեամբ՝ որպէս կարծէ աք , այնքան բազմա-
թիւ երևելեաց ազգին որբ են յաշնարհին Օս-
մանեան , չաղողեցաւ տարաբաղակ հարցն ազ-
գասիրաց հանդերձ ամենայն ջանալով իւրեանց
և փութով ՚ի գլուխ հանել զայնափիսի գեղե-
ցիկ գործի որոյ ուշ նպատակի էր մասնաւորա-
պէս յօդուտ մերձակայ որդւոց իոկ Օսման-
եան Հայոց : Վշտական է մասնաւանդ զի աչք
ամենեցուն յայդ կողմն աշխարհի հային , ուր
են Ճոխագոյնք և ականաւորք ազգին , անորի
թերեւ նշմարել զծագումն լուսոյ և ամենայն
առաջադիմութեանց որ հուսկ ուրեմն առաջ-
նորդիցեն ՚ի վերստին կենդանաւթիւն ազգու-
թեան սրդւոցն Երամայ : Բայց աւանդ օգնու-
թիւն ՚ի Տեառնէ եկեացի որով թօթափեսցուք
՚ի բաց զմեռօրինակ թմրութիւնն որ պատեալ
կայ առհասարակ զմերով բարոյական զգայուր
և զդատուացեալ ծանիցուք թէ ղինչէ սոսյդ բա-
րին և պիտանին վասն մեր և վասն եղբարց :

Վշտական է նաև զի յաղթութիւն տայ փա-
ռասէր հակառակորդացն որ աիրեն տակաւին
Ճշշիքաբար ազգային գանձուն վարել նոլին
միշտ ՚ի պէտո գոհուուն զոր պաշտենն յամենաւին

սրտեւ և յամինայի զօրութենէ :

Անուանարկի սպառութիւն թափառ իկ մուշտացիանաց մերց թուելը յաւետ ամփափիւղին քն ընդ արս աշխարհայանս ոսկոյն տեսանեմբ այժմ զի տարածեալ է այն և ՚ի հոգեսորականս մեր ։ Պողոս վարդապետ ոմն Արշակեան (կամ Արշակունեան) ՚ի հալու քաղաքէ Հարաստա-

սահմանադրական մեծամեծ ազատութիւններ չնորհելու իւր իջևանութեանը ներքեւ եղող գոտ նազան ժողովրդոց, որոնց մէ իւրաքանչիւրը յետ այսորիկ իւր ազգային մասնաւոր ժողովը և մասնաւոր կառավարութիւնը պիտի ունենայ, իրմէ բնարեալ երեսփոխաններ պիտի յուղարկէ կայսերութեան խորհրդադանը՝ ի վենաւ և ուրիշ գանազան արտօնութիւններ պիտի ունենայ. որոց մէջ նշանակութեան արժանի է այն՝ որ ամէն ժողովութգ պիտի կրնայ իւր լեզուն գործածել պաշտօնական գործոց մէջ, մինչդեռ մինչեւ ցայսօր պարտաւորեալ էր գերմաններէնը գործածել.

Եյս նոր դաշնագիւղ ամեն մեծ ուրախութեամբ և երախտութեամբ, ընդունուեացաւ Աստրիոյ ներքեւ բոլոր ժաղավարներէն, և տարակոյս չեաց թէ այս վեհանձնական գաջնադրութեան հիման վրայ հաստատուած ըլլալով, Թրանչնսկոս Յովսեֆ վեհափառութեար կայսեր ամենուր օր ըստ օրէ ևս առաւել պիտի զօրանայ և անխաղթելի պիտի ըլլու իւր ժողովրդոց եռանդուն սիրովը և Հաւատար մութեամբը:

ՍԵՐ

Ներկայ տարւոյս Անպտեմբերէն սկսեալ քան
նասիրական թերթ մը կը հրատարակուի ՚ի կոս
տանդնուալպօլս , վերցյիշեալ քաղցր անուանատ-
կոչութիւն , և որուն խմբագիր-տնօրէնն է յար-
գոյ պարոն Ա . Շէվահիրձեան : Անը աղջը
՚ի վազուց անտի սիրոյ և միաբանութեան կա-
րօսութիւն ունենալով , քաջայոյս եմք թէ նո-
րածին Անը անուն հանգէսը մեծ ջերմեռանդու-
թեամբ պիտի ընդունուի բոլոր հասարակութե-
նէն , եթէ Աիրոյ ոչ միայն անունը՝ այլ և ինչ-
պէս որ կը յուսամք , անոր ամենաօգտակար ար-
դիւնքը ունենալու ըլլայ :

Հյա հանդիսին երկրորդ և երրորդ թիւները
միայն ձեռքերնիս հասան. զբոնք աջքէ անցընե.

լով , կը տեսնեմք Դոր անորդ խմբագրութիւնը
բազմահմուտ , խոհեմ և միանդամայն աղասա-
սէր գրչի գործ է Այսպիսի հազուագիւտ յան-
կութիւններով , տարակյաց չկայ թէ այս հնգեց-
տասանօրեայ հանդէսը պիտի յաջողի խիստ կայ-
րեոր և օգտակար ծառայութիւններ մատուց-
ցանել Հայոց ազգին ընդ հանրութեանը :

Այլ անուն հանդէսին տարեկանը 100 դահեց կան է և անոր ստորագրութեան տեղիքն են ՚ի կրոստանդնուպօլիս, Մարգարեան պարոն Յարութիւնին սենեակը ու Քըղլար աղասի խանը թիւ 5 սենեակը :

14-26 Թուոյն մէջ յետագայ յօդուածը կը կարգամք :

Այս անգամու թղթաբերը մեզի գաղղիարէն
Յայտարարութիւն մը բերաւ . Պօլիսէն , ստո-
րագրեալ ՚ի բաղմահմաւ Տ . Յովհաննիսէ,
Պրուսացի Չամուքճեան Տէրոյեանց : Նորի գիտ-
նական անձն ալս յայտարարութեամբ կը ծա-
նուցանէ , որ յառաջիկայ 1861 Յունուար 1 էն
սկսեալ հայերէն ամսօրեայ հանդէս մը պիտի
հրատարակէ (Revue Arménienne) անուամբ :
որուն մէկ էջն հայերէն և միւսը գաղղիերէն
սիսի լինի :

Իր նպատակն է Հայոց ազգին և իր սահմանակից ժաղավառքներուն վրայ մասնաւորապէս կւրոպացւոց չգիտցած տեղեկութիւնները հրատարակել և դեռ անծանօթ մնացած գրութիւններ՝ ի ըստ ընծայել : Խնչուքս որ վատահաւ թիւննիս մեծ է յիշեալ պատուարժան գրագիտին վրայ, յուսամբ թէ իւր այս պիտանի ձեռնարկութեամբը Հայոց ազգը բաւականապէս պիտի ծանօթացցնէ կւրոպացւոց որոնք գոնէ համազուին թէ մեր ազգն ալ իրենց ակնարկութեանն ու համակրութենն արժանի է : յամանակիս պարագաներուն նայելով, այսպիսի գործ մը մեծ կարեւորութիւն կրնայ ունենալ : Մաղթենք ուրեմն որ գիտնական հեղինակը, ինչպէս ազգն իրմէ կրնայ ակնկալել, ինքն ալ ազգին ակնկալութիւնը պատակելոյ կերպիւ կարողանայ

կաւորութեան՝ իւրում՝ ՚ի տեղիս տեղիս ; ուր
կցորդելով ընդ արտաքին տեսիլ կերպարանաց
նորա , ընդ բարս՝ ընդ շարժմունս և ոչ խօսից ;
կացուցանէին զնա անլրէալ ՚ի հայ վարդա
պետ ոք աշխարհին ուստի գայրն :

Ամին իրի , քանզի և ականջք մեր յամաց հետէ չէին արժանացեալ աւետալուր քարոզութեան վարդապետի (որ թուի թէ առ ոչ յաճախուշ թեանն առաւելապէս ընկալուչ է ժողովրդեան Հայոց) , պատրժաւեցան ըղձիւ յորժ լսել բա նից նորա իբրև յառաջ մատեաւ ՚ի տէրունական աւուր ասել զքարող իւր : Իսկ անդստին յարտասանելոյ նորա զբնաբանն ՝ “ զի իբրև մը տանիցէք ՚ի տուն ողջոյն տաջիք նմա և այլն , և որ ոչ ընկալքի զձեղ . իբրև և լոնիցէք ՚ի քաջարէն յայնմանէ , թօթափեսչիք զփոշն ոտիդ ձերոց ՚ի վկայութիւն ” աղդեաց ՚ի մտի ամենցուն զի ցորչափ տարագէպ էր բաղդատութիւն ողջունի իւրոյ ընդ այնմ զոր Տէր պատութեաց աշակերտաց իւրոց , և զի քանի սովոր էն կրօնաւորք սեփականել անձին յամենոյն համ զոր մարթ է նոցա դոգցես հեռաւոր իմն Մաօք առնուլ ՚ի սուրբ Գրոց զերաւունս իշխանական և սղառնական ՚ի վերայ ժողովրդեան , և լւառանց ինչ խտրի և տարակութի հաւասար ու զինքեանս նախ Հովուին քաջի , տաքա և նոցա որ հանդերձ հալուծանոցն զոր կրէին և անձընուրաց կենօքնի զոր վարեին վասն քարոզեց մօլորեալ մարդկան դհաւատոս ծշմարտութեան գործէին և դհրաց զօրութեամբ Հոգւոյն Արք :

Սահմանադրությունը կազմակերպվել է

